

DE LES LLUITES POPULARS I LA MANCOMUNITAT A L'HORIZÓ INDEPENDENTISTA

El 1909 les tensions socials esclaten amb **la Setmana Tràgica**. La **revolta de les capes populars que es neguen a lluitar al Marroc en defensa dels interessos colonials de les elits** —cremant un símbol del poder com són les esglésies i convents— és brutalment esclafada. El conflicte tiba i acaba esberlant l'experiència unitària de Solidaritat Catalana.

El catalanisme, però, ja és el relat polític propi del país. I el 1914 assoleix un primer objectiu: la creació d'una institució d'autogovern, la **Mancomunitat**, presidida per **Enric Prat de la Riba**, de la Lliga, que desenvolupa una **meritòria feina en infraestructures** (carreteres, xarxa telefònica,...), **social** (Escola de Treball, pensions, assegurances infantils, mutualitats, inserció laboral...) i **cultural** (Institut d'Estudis Catalans, Biblioteca de Catalunya, Institut del Teatre...). L'èxit esperona la demanda d'un Estatut d'Autonomia.

Però el migrat poder polític català no permet donar resposta a les violentes tensions socials entre els pistolers de la patronal —amb el suport dels aparells de l'estat— i el **combatiu sindicalisme** anarquista, que veu com són assassinats els seus dos màxims referents: **Francesc Layret** i **Salvador Seguí**.

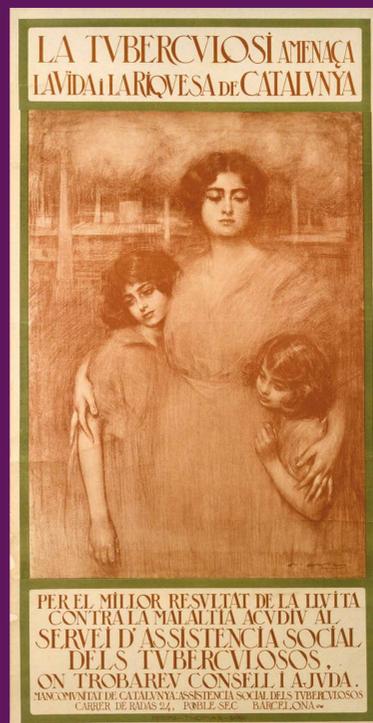
Paral·lelament, la Revolució Soviètica de 1917 i la fi de la 1a Guerra Mundial, el 1918, posen a l'agenda **els drets de les nacionalitats** amb l'accés a la **independència d'una munió de nous estats**. Una inspiració pels sectors més avançats del catalanisme que el 1922 funden **Estat Català** constatant la **impossibilitat de reforma de l'Estat espanyol** i apostant per la **independència**.

El 1923, l'enèsima crisi política porta, amb el beneplàcit d'Alfons XIII, la **Dictadura del general Primo de Rivera** que **liquida** la Mancomunitat i tots els drets socials i culturals assolits: **limita** la llibertat d'associació i de premsa, **persegueix** els militants d'esquerres i els catalanistes i **prohibeix** l'ús públic de la llengua i la bandera catalana. Totes aquestes mesures repressives només duen **el sistema polític espanyol** al **col·lapse estrepitos**.

Barcelona, juliol de 1909
Barricada de llambordes sobre els rails del tramvia al carrer de Salmerón —actual Gran de Gràcia— aixecada durant la Setmana Tràgica. Hi hagué 2.000 detinguts i es dictaren disset penes de mort, de les quals cinc foren executades. La mort del pedagog Francesc Ferrer i Guàrdia, pres com instigador de la revolta, és la més recordada.

JOSEP MARIA SAGARRA / ANC

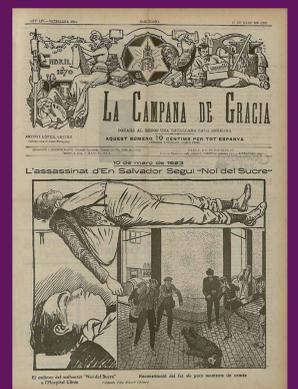

1922
Cartell de la Mancomunitat de Catalunya pintat per Ramon Casas en el marc d'una campanya d'eradicació de la tuberculosi.

MNAC

París, 20-22 gener 1927
Una part dels inculpats en el judici pels Fets de Prats de Molló. D'esquerra a dreta i obviat els gendarmes. Primera fila: Josep Morella, Pere Morella, Arturo Rizzoli i Francesc Macià. Segona fila: Josep Rovira, Roc Boronat, Juli Figueras i Martí Vilanova. Tercera fila: Ernest A. Dalmau, Ramon Fabregat, Ventura Gassol, Josep Esparch, Lluís Morella, Josep Bordas de la Cuesta i Artur Corominas. Davant de Macià i mig tapat, l'advocat Henry Torrès.

Barcelona, 17 de març de 1923
La Campana de Gràcia recull l'assassinat de Salvador Seguí «el noi del Sucre», líder sindicalista de la CNT, per part dels pistolers a sou de la patronal.

AHCB

1934
Cartell de la Unió de Rabassaires, el sindicat de treballadors del camp fundat el 1922 per Lluís Companys i que fou hegemònic durant les dues següents dècades.

CDMH

LLIBERTAT!